

313 8969

# Ustawy wyznaniowe

w przekładzie polskim wraz z autentycznym tekstem niemieckim.

- 1) USTAWA z 7. Maja 1874. O zewnętrznych stosunkach kościoła katolickiego;
- 2) USTAWA z 7. Maja 1874. O dodatkach do funduszu religijnego;
- 3) USTAWA o prawnem uznaniu Stowarzyszeń religijnych.

Na język polski przetłómaczył

Dr. Ernest Till.



1000172135

L W Ó W.

NAKŁADEM KSIĘGARNI SEYFARTHA I CZAJKOWSKIEGO.

Z Pierwszej Związkowej Drukarni, Rynek Nr. 11.

1874.

A.16499

USTAWA WYBRANIOWA

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

USTAWA WYBRANIOWA W ZAKRESIE WYBRANIA DELEGATÓW DO SEJMU

12

*Prawo 11*

**BIBLIOTEKA**

**UMCS**

**LUBLIN**

K.198|58|44

# U S T A W A

z dnia 7. maja 1874.

którą wydane zostają przepisy w celu uregulowania zewnętrznych stosunków prawnych kościoła katolickiego.

(Ogłoszona w XVI zeszytcie Dz. u. p. l. 50.)

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje:

## Art. I.

Patent z 5. listopada 1855 (Dz. u. p. l. 195) znosi się w całości.

# G E S E T Z

vom 7. Mai 1874.

wodurch Bestimmungen zur Regelung der äusseren Rechtsverhältnisse der katholischen Kirche erlassen werden.

Mit Zustimmung der beiden Häuser des Reichsrathes finde Ich anzuordnen, wie folgt:

Artikel. I. Das Patent vom 5. November 1855 (R. G. Bl. Nr. 195) ist seinem vollen Inhalte nach aufgehoben.

nienagannego zachowania się pod względem moralnym i obywatelskim,

szczególne uzdolnienia, które dla pewnych kościelnych urzędów i beneficjów przepisane jest ustawami państwowymi.

Tych samych przymiotów wymaga się od osób duchownych, powołanych do zastępowania lub tymczasowego wykonywania tych urzędów lub do pomocy przy takowych.

### §. 3.

Obsadzenie arcybiskupstw i biskupstw, oraz kanonikatów we wszystkich kapitułach, i mianowanie jeneralnych wikaryuszów biskupich nastąpi w dotychczasowy sposób.

W wypadkach, w których obsadzenie nie polega na mianowaniu przez Monarchę, lub na wyborze kanonicznym przez Monarchę potwierdzonym, należy przed-

ein in sittlicher und staatsbürgerlicher Hinsicht vorwurfsfreies Verhalten,

diejenige besondere Befähigung, welche für bestimmte kirchliche Aemter und Pfründen in den Staatsgesetzen vorgeschrieben ist.

Dieselben Eigenschaften werden bei jenen geistlichen Personen erfordert, welche zur Stellvertretung oder provisorischen Versehung dieser Aemter oder zur Hilfeleistung bei denselben berufen werden.

§. 3. Die Besetzung der Erzbisthümer und Bisthümer, dann der Canonicate an sämmtlichen Capiteln, sowie die Ernennung der bischöflichen Generalvicare erfolgt in der bisherigen Weise.

In Fällen, wo die Besetzung nicht auf landesfürstlicher Ernennung oder einer landesfürstlich bestätigten canonicen Wahl beruht, ist die für eines der genannten



stawić rządowej administracji wyznań osobę, którą przeznaczono na jeden z wspomnianych urzędów kościelnych.

Jeśli rząd sprzeciwi się (§. 2.), natenczas obsadzenie lub zamianowanie nastąpić nie może.

#### §. 4.

Co się tyczy urzędów kościelnych i beneficjów przez biskupów dyecezyj rozdawać się mających, zastrzega się służące z szczególnych tytułów władzy państwa lub komukolwiek prawo przedstawiania osoby, której urząd kościelny lub beneficjum kościelne ma być udzielonem.

Wszystkie tego rodzaju urzędy kościelne i beneficya, nie podlegające prywatnemu patronatowi, które całkiem lub po większej części uposażone są ze skarbu państwa, z funduszu religijnego lub z innych funduszy publicznych, mogą być udzielane tylko na zasadzie prezenty przez władzę państwową wykonanej.

kirchlichen Aemter in Aussicht genommene Person der staatlichen Cultusverwaltung anzuzeigen.

Gegen eine von der letzteren erhobene Einsprache (§. 2) darf die Besetzung oder Ernennung nicht stattfinden.

§. 4. Hinsichtlich der von den Diöcesan-Bischöfen zu verleihenden kirchlichen Aemter und Pfründen bleibt das aus besonderen Titeln der Staatsgewalt oder sonst Jemandem zustehende Recht, die Person zu bezeichnen, welcher das kirchliche Amt oder die kirchliche Pfründe verliehen werden soll, vorbehalten.

Alle derartigen nicht unter einem Privatpatronate stehenden kirchlichen Aemter und Pfründen, welche ganz oder zum grösseren Theile aus dem Staatsschatze, dem Religionsfonde oder anderen öffentlichen Mitteln dotirt werden, können nur auf Grund einer durch die Staatsgewalt vorgenommenen Präsentation verliehen werden.

W drodze rozporządzenia postanowi się, które organa wykonywać mają w poszczególnych wypadkach to prawo prezentowania.

#### §. 5.

W celu obsadzenia opróżnionych kanonikatów i beneficjów świeckich duszpasterzy rozpisany być winien konkurs.

Blizsze przepisy w tej mierze wydane zostaną w drodze rozporządzenia po wysłuchaniu biskupów.

#### §. 6.

W wypadkach wolnego udzielania lub w razie prezenty nie przez Cesarza lub władze rządowe wykonywanej, dalej w razie ustanowienia rządcy parafialnego dla beneficjum wcielonego, winien biskup wybraną ku temu osobę przedstawić władzy krajowej.

Tej ostatniej służy prawo udzielenia biskupowi swych zarzutów z przytoczeniem powodów (§. 2.).

Im Verordnungswege wird bestimmt, durch welche Organe dieses Präsentationsrecht in den einzelnen Fällen auszuüben ist.

§. 5. Für die Besetzung erledigter Canonicate und weltgeistlicher Seelsorgerpfründen ist ein Concurs auszu-schreiben.

Die näheren Bestimmungen über denselben werden nach Einvernehmung der Bischöfe im Verordnungswege getroffen.

§. 6. In Fällen der freien Verleihung oder einer nicht vom Kaiser oder von den landesfürstlichen Behörden ausgehenden Präsentation, dann in dem Falle der Bestellung eines Pfarrverwesers für eine incorporirte Pfründe hat der Bischof die hiefür ausersehene Person der Landesbehörde anzuzeigen.

Der letzteren steht zu, dem Bischofe ihre Einwendungen unter Angabe der Gründe (§. 2) mitzutheilen.

Jeżeli władza krajowa w przeciągu dni 30 po przedstawieniu nie podniesie zarzutu, natenczas nie stoi na przeszkodzie wprowadzeniu dotyczącego duchownego lub obsadzeniu wcielonego beneficyum.

Od zarzutów przez władzę krajową podniesionych wolno odwołać się do ministra wyznań.

Jeżeli rekurs nie zostanie uwzględnionym, wprowadzenie lub obsadzenie dokonaniem być nie może.

### §. 7.

Wprowadzenie osób zamianowanych na urzędy kościelne i beneficya do czynności duchownych z tymi urzędami i beneficyami połączonych, należy do właściwych przełożonych kościelnych.

Do dochodów połączonych z tymi urzędami i beneficyami wprowadza państwowa administracya wyznań za spółdziałaniem biskupów i gmin parafialnych, a wrazie

Wird von der Landesbehörde binnen 30 Tagen nach geschehener Anzeige keine Einwendung erhoben, so steht der Instituirung des betreffenden Geistlichen oder der Besetzung der incorporirten Pfründe nichts im Wege.

Gegen eine von der Landesbehörde erhobene Einwendung steht die Berufung an den Cultusminister offen.

Wird der Berufung nicht Folge gegeben, so darf die Instituirung oder Besetzung nicht stattfinden.

§. 7. Die Einsetzung der für kirchliche Aemter und Pfründen ernannten Personen in die mit diesen Aemtern und Pfründen verbundenen spirituellen Befugnisse steht den competenten kirchlichen Oberen zu.

Die Einführung in die mit diesen Aemtern und Pfründen verbundenen Einkünfte erfolgt durch die staatliche Cultusverwaltung unter Mitwirkug der Bischöfe und der



gdy urzędy te lub beneficya podlegają prywatnemu patronatowi, nadto za współdziałaniem patronów kościelnych.

Sposób tego spółdziałania uregulowany będzie po wysłuchaniu biskupów w drodze rozporządzenia.

### §. 8.

Jeżeli posiadacz urzędu kościelnego lub beneficyum kościelnego utraci obywatelstwo austriackie, albo jeżeli uznany zostanie winnym zbrodni lub takich czynów karogodnych, które z chęci zysku pochodzą, wykraczają przeciw obyczajności publicznej lub wywołują publiczne zgorszenie, natenczas zażądać winna państwowa administracya wyznań usunięcia go z urzędu lub beneficyum.

Gdyby duszpasterz stał się winnym takiego zachowania się, w skutek którego dalsze piastowanie przezeń urzędu kościelnego wydać by się mogło nie-

---

Pfarrgemeinden und, sofern diese Aemter oder Pfründen einem Privatpatronate unterstehen, auch unter Mitwirkung der Kirchenpatrone.

Die Art und Weise dieser Mitwirkung wird nach Einvernehmung der Bischöfe im Verordnungswege geregelt.

§. 8. Wenn ein Inhaber eines kirchlichen Amtes oder einer kirchlichen Pfründe die österreichische Staatsbürgerschaft verliert, oder wenn derselbe verbrecherischer oder solcher strafbarer Handlungen schuldig erkannt worden ist, die aus Gewinnsucht entstehen, gegen die Sittlichkeit verstossen oder zu öffentlichem Aergernisse gereichen, so hat die staatliche Cultusverwaltung seine Entfernung von dem Amte oder der Pfründe zu verlangen.

Hat sich ein Seelsorger eines Verhaltens schuldig gemacht, welches sein ferneres Verbleiben in dem kirchlichen



bezpiecznem dla porządku publicznego, państwowa administracya wyznań może zażądać usunięcia go od wykonywania urzędu kościelnego.

Przepisy te stosują się także do tych osób duchownych, które powołane będą do zastępowania lub tymczasowego wykonywania tych urzędów lub też do pomocy przy takowych.

W razie gdyby zwierzchność kościelna w odpowiednim czasie nie uczyniła zadość żądaniu rządu, natenczas urząd lub beneficyum uważane będzie dla zakresu państwowego za opróżnione, a rząd ma się postarać, ażeby sprawy, jakie ustawy państwowe poruczają zwyczajnemu duszpasterzowi, sprawowała inna przezeń ustanowiona osoba tak długo, dopóki dotyczący urząd kościelny nie będzie obsadzonym w sposób przez państwo za ważny uznany.

---

Amte als der öffentlichen Ordnung gefährlich erscheinen lässt, so kann die staatliche Cultusverwaltung eine Entfernung von der Ausübung des kirchlichen Amtes verlangen.

Die vorstehenden Bestimmungen finden auch auf jene geistlichen Personen Anwendung, welche zur Stellvertretung oder provisorischen Versehung dieser Aemter oder zur Hilfeleistung bei denselben berufen werden.

Wird dem Verlangen der Regierung seitens der kirchlichen Behörden in angemessener Frist nicht entsprochen, so ist das Amt oder die Pfründe für den staatlichen Bereich als erledigt anzusehen, und hat die Regierung dafür zu sorgen, das jene Geschäfte, welche die Staatsgesetze dem ordentlichen Seelsorger übertragen, von einer anderen von ihr bestellten Persönlichkeit insolange versehen werden, bis das betreffende Kirchenamt in staatsgiltiger Weise neu besetzt ist.

W ten sam sposób można postąpić, jeżeli powyżej oznaczone sprawy z innego powodu załatwione nie bywają przez zwyczajnego duszpasterza.

### §. 9.

Wrazie zachodzącej niezdolności do służby samodzielnego duszpasterza stanu świeckiego, właściwe władze państwowe i kościelne, porozumiawszy się z sobą, orzekną, czy ma być ustanowionym zastępca, (administrator) albo pomocnik, lub czy też należy niezdolnego do służby duszpasterza, po zrzeczeniu się przezeń beneficjum, przenieść w stan spoczynku.

### §. 10.

W wypadkach, w których urzędnik duchowny nie może pełnić swego urzędu, a które w §. 9. nie są przewidziane, winien właściwy przełożony kościelny w porę poczynić kroki.

Na dotyczące zarządzenie należy uzyskać pozwolenie rządowe, jeśli wskutek niego ma być naruszonym

In derselben Weise kann vorgegangen werden, wenn aus einem anderen Grunde die oben bezeichneten Geschäfte von dem ordentlichen Seelsorger nicht besorgt werden.

§. 9. In dem Falle eintretender Dienstesuntauglichkeit eines selbstständigen Seelsorgers weltgeistlichen Standes ist im Einvernehmen der competenten staatlichen und kirchlichen Behörde die Entscheidung zu treffen, ob ein Provisor (Administrator) oder Hilfspriester zu bestellen, oder der dienstuntaugliche Seelsorger nach Verzichtleistung auf die Pfründe in den Deficientenstand zu übernehmen ist.

§. 10. Für die durch §. 9 nicht berührten Fälle der Verhinderung eines geistlichen Functionärs, sein Amt zu versehen, hat der zuständige kirchliche Obere rechtzeitig Vorsorge zu treffen.

Zu der betreffenden Verfügung ist die staatliche Zustimmung einzuholen, wenn in Folge derselben an einen

fundusz publiczny, lub pod publicznym zarządem zostający, lub jeśli chodzi o stałe obciążenie beneficjum.

Do stałych prowizorów (administratorów) urzędu kościelnego, (komendy i t. p.) stosują się przepisy §§. 6. i 8.

#### §. 11.

O każdym opróżnieniu urzędu lub beneficjum kościelnego należy bezzwłocznie zawiadomić władzę krajową.

#### §. 12.

Ponowne obsadzenie opróżnionych urzędów i beneficjów kościelnych winno nastąpić zwyczajnie w ciągu roku od chwili opróżnienia.

Wyjątkowo może rząd pozwolić na przedłużenie tego terminu.

#### §. 13.

Umowy prywatne o następstwo w urzędzie lub beneficjum kościelnem są nieważne.

öffentlichen oder unter öffentlicher Verwaltung stehenden Fond ein Anspruch gestellt werden soll, oder wenn es sich um eine bleibende Belastung der Pfründe handelt.

Auf dauernd bestellte Provisoren (Administratoren) eines kirchlichen Amtes, (einer Commende u. dgl.) finden die Bestimmungen der §§. 6 und 8 Anwendung.

§. 11. Jede Erledigung eines kirchlichen Amtes oder einer kirchlichen Pfründe ist der Landesbehörde sofort anzuzeigen.

§. 12. Die Wiederbesetzung erledigter kirchlicher Aemter und Pfründen muss in der Regel innerhalb eines Jahres, vom Zeitpunkte der Erledigung, stattfinden.

Ausnahmsweise kann diese Frist mit Zustimmung der Landesbehörde verlängert werden.

§. 13. Privatverträge über die Succession in ein kirchliches Amt oder eine kirchliche Pfründe sind ungiltig.



II. *Pod względem wykonywania kościelnej władzy  
urzędowej i pieczy dusz.*

§. 14.

Arcybiskupi, biskupi i wikaryusze biskupów zarządzają wewnętrznymi kościelnymi sprawami swych dyecezyj według ustaw kościelnych o ile takowe nie sprzeciwiają się ustawom państwowym.

§. 15.

Nie naruszając prawa biskupów udzielania święceń, tytuł do pobierania płacy z funduszu religijnego nadanym zostanie tylko tym duchownym, którzy uzdolnieni są (§. 2.) do uzyskania urzędów kościelnych.

§. 16.

Biskupi obowiązani są podawać swe okólniki (rozporządzenia, instrukcje, listy pasterskie i t. d.) równocześnie z ich ogłoszeniem do wiadomości politycznej władzy krajowej.

II. *In Ansehung der Ausübung der kirchlichen Amtsgewalt  
und der Seelsorge.*

§. 14. Die Erzbischöfe, Bischöfe und bischöflichen Vikare verwalten die inneren kirchlichen Angelegenheiten ihrer Diöcesen nach den kirchlichen Vorschriften insoweit diese nicht den Staatsgesetzen widersprechen.

§. 15. Unbeschadet des Rechtes der Bischöfe, die Weihen auszuspenden, wird der Tischtitel aus dem Religionsfonde nur solchen Clerikern gewährt, welche zur Erlangung kirchlicher Aemter befähigt sind (§. 2).

§. 16. Die Bischöfe sind verpflichtet, ihre Erlässe (Verordnungen, Instructionen, Hirtenbriefe etc.) zugleich mit deren Publication der politischen Landesbehörde zur Kenntnissnahme mitzutheilen.



## §. 17.

Jeżeli rząd uzna, że rozporządzenie kościelne, odnoszące się do służby Bożej, sprzeciwia się względem publicznym, winien je zabronić.

## §. 18.

Z kościelnej władzy rządowej nie wolno użytku robić jak tylko w obec wyznawców kościoła, a nigdy w tym celu, ażeby przeszkodzić w wykonywaniu ustaw i rozporządzeń władzy lub też w wolnem wykonywaniu praw obywatelskich.

## §. 19.

Przy sprawowaniu kościelnej władzy rządowej nie wolno wywierać zewnętrznego przymusu.

## §. 20.

Do zakładania nowych dyecezyj i okręgów parafialnych, do zmiany granic istniejących, oraz do zakładania, podziału lub łączenia beneficjów potrzeba za twierdzenia rządowego.

§. 17. Findet die Regierung, dass einer den öffentlichen Gottesdienst betreffenden kirchlichen Anordnung öffentliche Rücksichten entgegenstehen, so hat sie dieselbe zu untersagen.

§. 18. Von der kirchlichen Amtsgewalt darf nur gegen Angehörige der Kirche und niemals zu dem Zwecke Gebrauch gemacht werden, um die Befolgung der Gesetze und behördlichen Anordnungen oder die freie Ausübung staatsbürgerlicher Rechte zu hindern.

§. 19. Bei Handhabung der kirchlichen Amtsgewalt darf kein äusserer Zwang ausgeübt werden.

§. 20. Zur Errichtung neuer Diöcesen und Pfarrbezirke, zu einer Aenderung in der Abgrenzung der bestehenden, dann zur Errichtung, Theilung oder Vereinigung von Pfründen ist die staatliche Genehmigung erforderlich.

## §. 21.

W razie zmiany parafii pozbawiony zostaje dotychczasowy proboszcz wszystkich praw do świadczeń, do jakich obowiązani są parafianie jako tacy, o tyle, o ile nie sprzeciwiają się temu tytuły z prawa prywatnego, lub jeśli przy zmianie parafii czego innego nie umówiono.

Pod temi samemi ograniczeniami należy wszędzie tam, gdzie dotychczas pomimo dokonanej zmiany parafii prawo do tego rodzaju świadczeń pozostawiono dawnemu proboszczowi, prawo to przelać, nie naruszając osobistego prawa terażniejszego proboszcza do pobierania.

## §. 22.

Rządowa administracya wyznań może po wysłuchaniu dotyczącego ordynaryatu zarządzić zmiany w uposażeniu istniejących urzędów duszpasterskich, przez które fundusz publiczny, bez naruszenia prawnych kongruy i fundacyjnego rozporządzenia, uwol-

§. 21. Im Falle einer Umpfarrung wird der bisherige Pfarrer aller Ansprüche auf die den Parochianen als solchen obliegenden Leistungen verlustig, insoweit dem nicht privatrechtliche Titel entgegenstehen oder bei der Umpfarrung selbst etwas Anderes vereinbart wird.

Unter denselben Beschränkungen ist überall, wo bisher ungeachtet einer vorgekommenen Umpfarrung ein Recht auf derartige Leistungen dem früheren Pfarrer verblieben ist, dasselbe unbeschadet des persönlichen Bezugsanspruches des derzeitigen Pfarrers zu übertragen.

§. 22. Aenderungen in der Dotirung bestehender Seelsorgeämter, durch welche ein öffentlicher Fond ohne Beschädigung der gesetzlichen Congruen und ohne Alterirung einer stiftungsmässigen Anordnung entlastet wird,

nionym zostanie od ciężaru. Lecz środki tego rodzaju przeprowadzone być mają zwyczajnie tylko przy sposobności zmiany w osobie beneficjara.

#### §. 23.

Do ściągnięcia podatków lub innych świadczeń na cele kościelne, które nałożono na parafian za zezwoleniem rządu, udzieloną będzie egzekucya polityczna.

Tyczy się to w szczególności także stałych opłat za kościelne zapowiedzi, śluby i pogrzeby (opłaty kościelne), jak również za wydanie aktu z urzędu parafialnego.

Osoby mogące korzystać z prawa ubogich, uwolnione są od uiszczenia przytoczonych opłat.

#### §. 24.

Zmiana istniejących kościelnych rozporządzeń co do taks kościelnych przysłuża rządowi po wysłuchaniu biskupów.

können von der staatlichen Cultusverwaltung nach Einvernehmung des betreffenden Ordinariates verfügt werden. Doch soll mit derartigen Massnahmen in der Regel nur bei Gelegenheit eines Wechsels in der Person des Pfründners vorgegangen werden.

§. 23. Zur Einbringung von Abgaben oder anderen Leistungen für kirchliche Zwecke, welche den Kirchenangehörigen mit Zustimmung der Regierung auferlegt worden sind, wird die politische Execution gewährt.

Diess gilt auch von den fixen Gebühren für kirchliche Eheaufgebote, Trauungen und Leichenbegängnisse (Stolgebühren), sowie für pfarramtliche Ausfertigungen.

Personen welche auf das Armenrecht Anspruch haben, sind von der Entrichtung der eben bezeichneten Gebühren befreit.

§. 24. Die Abänderung der bestehenden kirchlichen Stoltaxordnungen steht der Regierung nach Einvernehmung der Bischöfe zu.



## §. 25.

W ogólności żadna czynność urzędu parafialnego nie może być uczyniona zawisłą od złożenia opłaty z góry.

Tylko wtedy, jeżeli czynność ta zażadana bywa w formie, podlegającej wyższej a niżeli najniższa opłata, (n. p. przy asystencyi większej liczby księży przy pogrzebie) należy przypadającą wyższą opłatę uiszczyć na żądanie z góry.

Przy wydawaniu parafialnych aktów urzędowych można żądać uiszczenia z góry opłaty stemplovej, jeśli takowa jest potrzebną.

## §. 26.

Za przekroczenie przepisów rozporządzeń o opłatach kościelnych, jeśli się nie kwalifikuje do postępowania karnego, karać będą władze administracyjne po wysłuchaniu ordynaryatu grzywną do wysokości 100 złr.

---

§. 25. In der Regel darf kein pfarramtlicher Act von der Vorausbezahlung der Stolgebühr abhängig gemacht werden.

Nur wenn derselbe in einer Form verlangt wird, welche einer höheren als der niedrigsten Stolgebühr unterliegt (z. B. Assistenz mehrerer Priester beim Leichenbegängnisse), ist die hiefür entfallende höhere Gebühr über Verlangen im Vorhinein zu entrichten.

Bei pfarramtlichen Ausfertigungen kann die Entrichtung des etwa nöthigen Stempelbetrages im Vorhinein begehrt werden.

§. 26. Contraventionen gegen die Bestimmungen der Stoltaxordnungen sind, sofern sich der Fall nicht zu einem strafgerichtlichen Vorgehen eignet, nach Anhörung des Ordinariates von den Verwaltungsbehörden mit Geldstrafen bis zum Betrage von 100 Gulden zu ahnden.



Równocześnie z karą orzec należy na odszkodowanie ze strony winnego. Tego rodzaju orzeczenia na odszkodowanie mają moc egzekucyjną.

W razie powtórzenia się przekroczenia, może administracya wyznań żądać usunięcia (§. 8.) dotyczącego duchownego z urzędu kościelnego.

### §. 27.

Do przeprowadzenia kościelnych rozporządzeń i orzeczeń daną będzie, oprócz wypadku w §. 23. przytoczonego—pomoc rządowa w następujących wypadkach i tylko w sposób następujący :

- a) Jeśli do złożenia i usunięcia pojedynczych osób z urzędów kościelnych i beneficjów, zarządzonego przez przełożonego kościelnego w zakresie jego urzędowania potrzebne się okażą zewnętrzne przygotowania, natenczas przygotowania te, o ile okaże się potrzeba, zarządzone być mogą na

---

Zugleich mit der Strafe ist die den Schuldigen treffende Ersatzleistung auszusprechen. Solche Ersatzerkenntnisse sind executionsfähig.

Bei wiederholtem Rückfalle kann die staatliche Cultusverwaltung verlangen, dass der betreffende Geistliche von der Ausübung seines kirchlichen Amtes entfernt werde (§. 8).

§. 27. Für die Durchführung kirchlicher Anordnungen und Entscheidungen wird ein staatlicher Beistand ausse dem Falle des §. 23 in nachstehenden Fällen und nur in folgender Art gewährt :

- a) Wenn zur Durchführung der von einem Kirchenvorsteher innerhalb seiner Amtssphäre verfügten Entsetzung oder Entfernung einzelner Personen von kirchlichen Aemtern und Pfründen äussere Vorkehrungen nöthig werden sollten, so können diese Vorkehrungen, soweit es erforderlich erscheint, über

prośbę przełożonego kościoła przez władzę krajową pod przypuszczeniem, że orzeczenie poprzedzało regularne postępowanie i że orzeczenie nie pozostaje w sprzeczności ani z ustawami państwowymi, ani z przepisami kościelnymi w państwie obowiązującymi;

- b) Również można przełożonym kościelnym do przeprowadzenia zamierzonego przez nich śledztwa kościelnego udzielić pomocy rządowej wtedy, jeśli obok prośby o taką pomoc wykazaniem będzie, że to postępowanie jest prawowitem i uzasadnionem.

Przesłuchanie osób, nienależących do duchowieństwa katolickiego, może nastąpić tylko przez władzę państwową.

#### §. 28.

Jeśli zarządzenie przełożonego kościelnego narusza ustawę państwową, natenczas może w swem pra-

Ansuchen des Kirchenvorstehers von der Landesstelle unter der Voraussetzung getroffen werden, dass dem Erkenntnisse ein ordentliches Verfahren vorangegangen ist, und dass das Erkenntniss selbst weder den Staatsgesetzen noch den im Staate geltenden kirchlichen Vorschriften widerspricht.

- b) Dessgleichen kann den Kirchenvorstehern zur Durchführung einer von ihnen beabsichtigten kirchenamtlichen Untersuchung gegen geistliche Personen der etwa nöthige staatliche Beistand dann gewährt werden, wenn zugleich mit dem Ansuchen um diesen Beistand dargethan wird, dass dieses Vorgehen rechtmässig und begründet ist.

Die Vernehmung von Personen, die nicht der katholischen Geistlichkeit angehören, kann nur durch die staatliche Behörde erfolgen.

§. 28. Wenn durch die Verfügung eines kirchlichen Oberen ein Staatsgesetz verletzt wird, so kann der hiedurch

wie przez to pokrzywdzony udać się do władzy administracyjnej, która udzieli mu pomocy, jeśli sprawa nie ma być przekazaną na drogę cywilną lub karną. W ostatnim wypadku może przedsięwziąć zarządzenia tymczasowe.

### §. 29.

Jeśli przeciw duchownemu katolickiemu wytoczonym zostanie śledztwo sądowe o zbrodnię, występki lub przekroczenie, natenczas powinien sąd zawiadomić o tem przełożonego kościelnego, powołanego do sprawowania dyscypliny kościelnej nad duchownymi.

Temuż także należy udzielić wyrok wraz z powodami.

Przy uwięzieniu i przytrzymaniu duchownego katolickiego, należy zachować względy jakich wymaga poszanowanie jego stanu.

---

in seinem Rechte Gekränkte sich an die Verwaltungsbehörde wenden, welche Abhilfe zu schaffen hat, soferne die Angelegenheit nicht auf den Civil- oder Strafrechtsweg zu überweisen ist; in letzterem Falle kann sie provisorische Verfügungen treffen.

§. 29. Wird ein katholischer Geistlicher wegen eines Verbrechens, Vergehens oder einer Uebertretung von einem Gerichte in Untersuchung gezogen, so liegt dem letzteren ob, an den zur Ausübung der kirchlichen Disciplin über den Geistlichen berufenen kirchlichen Oberen die entsprechende Verständigung gelangen zu lassen.

Demselben ist sohin auch das gefällte Urtheil sammt den Entscheidungsgründen mitzutheilen.

Bei Verhaftung und Festhaltung katholischer Geistlicher sind jene Rücksichten zu beobachten, welche die ihrem Stande gebührende Achtung erheischt.



III. *Pod względem Wydziałów katolicko-teologicznych i kształcenia kandydatów stanu duchownego.*

§. 30.

Urządzenie wydziałów katolicko - teologicznych ureguje osobna ustawa.

W równy sposób oznaczonem będzie, o ile państwo przepisze kandydatom stanu duchownego szczególny sposób kształcenia się.

IV. *Pod względem stowarzyszeń klasztornych.*

§. 31.

Dla zewnętrznych stosunków prawnych stowarzyszeń klasztornych, w kościele katolickim istniejących, obowiązywać mają osobne przepisy takie stowarzyszenia w ogóle obowiązujące.

III. *In Ansehung der katholisch-theologischen Facultäten und der Heranbildung der Candidaten des geistlichen Standes.*

§. 30. Die Einrichtung der katholisch-theologischen Facultäten wird durch ein besonderes Gesetz geregelt.

In gleicher Weise wird bestimmt, inwieweit der Staat den Candidaten des Geistlichen Standes eine besondere Art der Heranbildung vorschreibt.

IV. *In Ansehung der klösterlichen Genossenschaften.*

§. 31. Für die äusseren Rechtsverhältnisse der innerhalb der katholischen Kirche bestehenden klösterlichen Genossenschaften sind die für solche Genossenschaften überhaupt geltenden besonderen Bestimmungen massgebend.



V. *Pod względem patronatu kościelnego.*

§. 32.

Stosunki patronatu pozostawia się uregulowaniu osobną ustawą. Do tego czasu obowiązują pod względem tych stosunków dotychczasowe przepisy.

Przy ocenianiu jednak poszczególnych wypadków, zawsze stosować należy zasadę, że ciężary patronatu dotyczą tylko pewnego kościoła lub beneficjum patronatowi podlegającego i że nie mogą być zwiększone przez większe potrzeby wyznaniowe gminy, przydzielonej do tego kościoła lub beneficjum.

§. 33.

Spory co do pytania, czy kościół lub beneficjum podlega patronatowi lub czy względem tego ostatniego nastąpić ma wolne obsadzenie przez biskupa, rozstrzygnie po wysłuchaniu władz kościelnych, państwowa administracya wyznań w zwykłym toku instancyj.

V. *In Ansehung des kirchlichen Patronates.*

§. 32. Die Patronatsverhältnisse bleiben einer besonderen gesetzlichen Regelung vorbehalten. Bis dahin bleiben in Betreff dieser Verhältnisse die bisherigen Vorschriften bestehen.

Es hat jedoch bei Beurtheilung einzelner Fälle stets der Grundsatz zur Anwendung zu kommen, dass die Patronatslasten sich nur auf die unter dem Patronate stehende bestimmte Kirche oder Pfründe beziehen, und dass sie durch ein vermehrtes Cultusbedürfniss der dieser Kirche oder Pfründe zugewiesenen Gemeinde nicht vergrößert werden können.

§. 33. Streitigkeiten über die Frage, ob eine Kirche oder Pfründe einem Patronate unterliege oder ob hinsichtlich der letzteren das freie Besetzungsrecht des Bischofs eintrete, sind nach Einvernehmung der Kirchenbehörden von der staatlichen Cultusverwaltung im ordentlichen Instanzenzuge zu entscheiden.

Jeżeli zaś chodzi tylko o to, komu służy prawo patronatu kościoła lub beneficjum, rozstrzyga sąd.

§. 34.

Spory o świadczenia, których się żąda na zasadzie istniejącego patronatu, należą do orzeczenia władz administracyjnych wyznaniowych w toku instancyj.

Tylko w wypadku, jeśli patron utrzymywane przez siebie całkowite lub częściowe uwolnienie od świadczenia chce wyprowadzić z szczególnych na prawie prywatnem opartych powodów, natenczas pójdzie sprawa na drogę prawną, a władzom administracyjnym służy tylko prawo zarządzenia potrzebnego prowizoryum (§. 56).

VI. *Pod względem gmin parafialnych.*

§. 35.

Ogół mieszkających w jednym powiecie parafialnym katolików jednego obrządku tworzy gminę parafialną.

Steht hingegen nur in Frage, wem ein Kirchen- oder Pfründenpatronat zukomme, so tritt die richterliche Competenz ein.

§. 34. Streitigkeiten über Leistungen, welche auf Grund eines bestehenden Patronates angesprochen werden, gehören in die instanzmässige Entscheidung der Cultusverwaltungsbehörden.

Nur in dem Falle, dass der Patron die von ihm behauptete gänzliche oder theilweise Freiheit von der Leistung aus besondern privatrechtlichen Gründen ableiten will, hat der Rechtsweg einzutreten, und steht den Verwaltungsbehörden nur die Anordnung eines etwa nöthigen Provisoriums zu (§. 56).

VI. *In Ansehung der Pfarrgemeinden.*

§. 35. Die Gesamtheit der in einem Pfarrbezirke wohnhaften Katholiken desselben Ritus bildet eine Pfarrgemeinde.

Wszystkie prawa i obowiązki, odnoszące się do przedmiotu kościelnego, które ustawy gminom przyznają lub na nie nakładają, służą gminom parafialnym a względnie polegają na nich. Tylko prawa patronatu mogą służyć także gminie miejscowej jako takiej.

#### §. 36.

Jeśli potrzeb gminy parafialnej nie pokrywa jej własny majątek lub inne fundusze kościelne, jakimi rozporządza, natenczas rozpisać należy na ich pokrycie podatek na członków gminy parafialnej.

#### §. 37.

Blizsze przepisy o urządzeniu i reprezentacyi gmin parafialnych, oraz o prowadzeniu ich spraw pozostawia się osobnej ustawie.

VII. *Pod względem kościelnego prawa majątkowego.*

#### §. 38.

Co do zawiadywania majątkiem kościelnym obowiązuje jako prawidło, że służy mu prawo obrony

Alle einen kirchlichen Gegenstand betreffenden Rechte und Verbindlichkeiten, welche in den Gesetzen den Gemeinden zugesprochen oder auferlegt werden, gebühren und obliegen den Pfarrgemeinden. Nur Patronatsrechte können auch einer Ortsgemeinde als solcher zukommen.

§. 36. Insoweit für die Bedürfnisse einer Pfarrgemeinde nicht durch ein eigenes Vermögen derselben oder durch andere zu Gebote stehende kirchliche Mittel vorgesorgt erscheint, ist zur Bedeckung derselben eine Umlage auf die Mitglieder der Pfarrgemeinde auszuschreiben.

§. 37. Die näheren Vorschriften über die Constitution und die Vertretung der Pfarrgemeinden, dann über die Besorgung der Angelegenheiten derselben werden durch ein besonderes Gesetz erlassen

VII. *In Ansehung des kirchlichen Vermögensrechtes.*

§. 38. Für die Gebarung mit kirchlichen Vermögen gilt als Regel, dass dasselbe den für gemeinnützige Stif-



państwowej istniejące dla fundacyj dobroczynnych. Rządowa administracya wyznań szczególnie jest upoważnioną do czuwania nad utrzymaniem majątku zakładowego kościołów i instytucyj kościelnych, tudzież do przekonywania się każdej chwili o jego istnieniu i do zarządzenia co potrzeba w celu ściągnięcia spostrzeżonych ubytków.

Co do kwestyi własności i innych prywatnoprawnych stosunków względem majątku kościoła i beneficyjów obowiązują przepisy powszechnego prawa prywatnego. W razie sporu rozstrzygają sądy.

### §. 39.

Przy wszystkich kościołach i zakładach kościelnych należy własny ich majątek oddzielić od majątku beneficjum, osobno nim zarządzać i osobno z niego prowadzić rachunki.

tungen bestehenden staatlichen Schutz genießt. Die staatliche Cultusverwaltung ist insbesondere befugt, die Erhaltung des Stammvermögens der Kirchen und kirchlichen Anstalten zu überwachen, sich jederzeit von dem Vorhandensein desselben die Ueberzeugung zu verschaffen und wegen Einbringung wahrgenommener Abgänge das Erforderliche einzuleiten.

Rücksichtlich der Frage des Eigenthums und sonstiger privatrechtlicher Verhältnisse bezüglich des Kirchen- und Pfründenvermögens sind die Bestimmungen des allgemeinen bürgerlichen Rechtes massgebend; im Falle eines Streites steht die Entscheidung den Gerichten zu.

§. 39. Bei allen Kirchen und kirchlichen Anstalten ist das eigene Vermögen derselben von dem Pfründenvermögen abzusondern und abgesondert zu verwalten und zu verrechnen.



## §. 40.

Na pokrycie zobowiązań prawnych ciężących na majątku kościoła lub beneficjum, użyć najprzód należy dochodów, a dopiero jeśli te nie wystarczą substancyi majątku.

Jeśli atoli prócz majątku kościoła lub beneficjum znajdują się jeszcze inni zobowiązani, natenczas na dotyczące pokrycie ta tylko część substancyi majątku ma być użyta, z której dochód nie jest potrzebnym na pokrycie bieżących potrzeb kościoła lub beneficjum: resztę płać inni zobowiązani w miarę swych zobowiązań.

## §. 41.

Zarząd majątku kościołów i istniejących przy nich zakładów kościelnych (fundacyj, i t. p.) należy w ogóle urządzić podług tej zasady, że mają w nim brać udział przełożony kościoła i reprezentacya tych,

---

§. 40. Für rechtliche Verpflichtungen, welche auf dem Kirchen- oder Pfründeavermögen haften, ist zunächst das Erträgniss und erst, wenn dieses nicht ausreicht, die Substanz des Vermögens in Anspruch zu nehmen.

Wenn jedoch ausser dem Kirchen- oder Pfründenvermögen noch andere Verpflichtete vorhanden sind, so hat für die bezügliche Leistung nur jener Theil der Vermögenssubstanz aufzukommen, dessen Erträgniss nicht für die laufenden Bedürfnisse der Kirche oder Pfründe benöthigt wird; der Rest ist von den übrigen Verpflichteten nach Massgabe ihrer Verpflichtung zu leisten.

§. 41. Die Verwaltung des Vermögens der Kirchen und der bei denselben bestehenden kirchlichen Anstalten (Stiftungen und dergleichen) ist im Allgemeinen nach dem Grundsatz einzurichten, dass an derselben der Kirchenvorsteher, sowie eine Vertretung Derjenigen Theil zu nehmen hat, welchen bei Unzulänglichkeit jenes Vermögens die

którzy w razie niedostateczności owego majątku mają obowiązek ponoszenia wydatków na potrzeby kościelne i pomocniczo odpowiadają za zobowiązania kościoła lub zakładu kościelnego.

#### §. 42.

W myśl postawionej w §. 41 zasady mają majątkiem kościołów parafialnych zarządzać wspólnie: przełożony kościoła, gmina parafialna i patron kościelny.

#### §. 43.

Bliższe określenie postawionych w §§. 41 i 42 zasad pozostawia się osobnej ustawie.

#### §. 44.

Zarząd majątku biskupstw, kapituł i klasztorów stosuje się, nienwłaczając rządowemu prawu nadzoru (§. 38), do obowiązujących w tym względzie rozporządzeń statutowych.

---

Bestreitung der Auslagen für die Kirchenbedürfnisse und die subsidiäre Haftung für die Verpflichtungen der Kirche oder kirchlichen Anstalt obliegt.

§. 42. In Gemässheit des im §. 41 aufgestellten Grundsatzes ist das Vermögen der Pfarrkirchen gemeinschaftlich von dem Pfarrvorsteher, der Pfarrgemeinde und dem Kirchenpatrone zu verwalten.

§. 43. Die nähere Ausführung der in den §§. 41 und 42 aufgestellten Grundsätze erfolgt durch ein besonderes Gesetz

§. 44. Die Verwaltung des Bisthums-, Capitel- und Klostersvermögens richtet sich unbeschadet des staatlichen Aufsichtsrechtes (§. 38) nach den diessfalls bestehenden statutarischen Anordnungen.

## §. 45.

W zakresie powyższych przepisów pozostawia się biskupom i ich zastępcom służący im na mocy przepisów kościelnych wpływ na zarząd znajdującego się w ich dyecezyi majątku kościelnego, o ile te przepisy nie sprzeciwiają się ustawom państwowym.

## §. 46.

Majątkiem beneficjów zarządzają duchowni, użytkujący z beneficjum, pod dozorem patronów a nadzorem biskupów i państwa (§. 38).

Przepisy istniejące względem dozoru gmin parafialnych nad budynkami beneficjalnymi pozostają w swej mocy.

## §. 47.

Fundacye czysto kościelne pozostają w zarządzie władz kościelnych.

Wątpliwość co do natury kościelnej jakiejś fundacyi rozstrzyga w ostatniej instancyi minister wyznań.

§. 45. Innerhalb der Grenzen der voranstehenden Bestimmungen verbleibt den Bischöfen und ihren Stellvertretern der ihnen nach den kirchlichen Vorschriften zukommende Einfluss auf die Verwaltung des in ihren Sprengeln befindlichen Kirchenvermögens, insoweit diese kirchlichen Vorschriften den Staatsgesetzen nicht widerstreiten.

§. 46. Das Pfründenvermögen wird von den geistlichen Nutzniessern der Pfründe unter Aufsicht der Patrone und unter der Oberaufsicht der Bischöfe und des Staates (§. 38) verwaltet.

Die rücksichtlich der Obsorge der Pfarrgemeinden über die Pfründengebäude bestehenden gesetzlichen Vorschriften bleiben aufrecht.

§. 47. Rein kirchliche Stiftungen verbleiben in der Verwaltung der kirchlichen Organe.

Ueber Zweifel hinsichtlich der kirchlichen Natur einer Stiftung entscheidet in letzter Instanz der Cultusminister.



## §. 48.

Do poświadczenia aktów prawnych w imieniu kościoła lub zakładu kościelnego potrzeba podpisu przełożonego kościoła i przynajmniej dwóch członków wspomnianej w §. 41 reprezentacyi.

## §. 49.

O znacznych zmianach w istocie majątku kościołów, beneficyów i fundacyj należy bezzwłocznie zawiadomić rządową administracyą wyznań.

## §. 50.

Przy lokowaniu majątku kościołów lub beneficyów, oraz majątku zakładów kościelnych (fundacyj i t. p.), obowiązują co do sposobu lokowania i warunków zabezpieczenia przepisy, które istnieją na korzyść osób zostających pod szczególną opieką ustaw.

Jeśli kościoły tej samej dyecezyi wzajemnie się wspierają, natenczas może administracya wyznań w po-

§. 48. Zur Beurkundung von Rechtsgeschäften für eine Kirche oder kirchliche Anstalt wird die Fertigung des Kirchenvorstehers und mindestens zweier Mitglieder der im §. 41 bezeichneten Vertretung erfordert.

§. 49. Erhebliche Veränderungen in der Substanz des Kirchen-, sowie des Pfründen- und Stiftungsvermögens müssen sofort der staatlichen Cultusverwaltung angezeigt werden.

§. 50. Bei der Fructificirung des Kirchen- und Pfründenvermögens, sowie des Vermögens kirchlicher Anstalten (Stiftungen und dergleichen) sind, was die Art der Anlage und die Bedingungen der Sicherstellung anlangt, die Vorschriften massgebend, welche zu Gunsten der unter den besonderen Schutz der Gesetze gestellten Personen bestehen.

Bei wechselseitigen Unterstützungen zwischen Kirchen derselben Diöcese können im Einverständniss der

rozumieniu z ordynaryatami dopuścić wyjątek od powyższego przepisu z powodów na szczególniejsze uwzględnienie zasługujących.

### §. 51.

Przepisy rozporządzenia ministeryalnego z 20. czerwca 1860 r. (D. u. p. L. 162) i z 13. lipca 1860 r. (D. u. p. L. 175) o sprzedaży i obciążaniu majątku kościołów katolickich, beneficjów i zakładów duchownych, obowiązywać będą nadal z wyjątkiem tych zarządzeń, według których sprawy tego rodzaju podlegają zatwierdzeniu ze strony kuryi papieżkiej.

### §. 52.

Do czasu wydania szczególnych ustaw o zarządzie majątku kościoła i beneficjów (§§. 37 i 43) wydane będą przepisy potrzebne w celu wykonania postanowień niniejszej ustawy w drodze rozporządzenia.

---

staatlichen Cultusverwaltung und der Ordinariate aus besonders rücksichtswürdigen Gründen Ausnahmen von der voranstehenden Regel zugelassen werden.

§. 51. Die Bestimmungen der Ministerialverordnung vom 20. Juni 1860, (R. G. Bl. Nr. 162), und vom 13 Juli 1860, (R. G. Bl. Nr. 175), über Veräußerung und Belästigung des Vermögens katholischer Kirchen, Pfründen und geistlichen Anstalten haben mit Ausschluss jener Anordnungen, wonach derartige Geschäfte der Genehmigung Seitens der päpstlichen Curie unterliegen, fortzugelten.

§. 52. Bis zur Erlassung der besonderen Gesetze über die Verwaltung des Kirchen- und Pfründenvermögens (§§. 37 und 43) werden die zur Ausführung der Bestimmungen dieses Gesetzes nothwendigen Vorschriften im Verordnungswege erlassen.

## §. 53.

Jeśli pojedyncze jakieś kościelne stowarzyszenie lub zakład kościelny przestanie istnieć, a posiadał samodzielnie majątek, to majątek ten przechodzi do funduszu religijnego. o ile co do jego użycia nie ma przepisów w akcie fundacyjnym.

## §. 54.

Jeżeli z nadwyżek, które zebrane zostaną przez dłuższy szereg lat z rent majątku kościelnego, z pewnością przypuścić można, że majątek odnośny nie w zupełności potrzebnym jest na cele kościelne nim uposażone, natenczas rządowa administracya wyznać może po wysłuchaniu interesowanego ordynaryatu rozporządzić, aby część tego majątku. odpowiadająca przeciętnej nadwyżce rocznej, oddaną została na inne cele kościelne, które nie mają dostatecznego uposażenia.

---

§. 53. Hört eine einzelne kirchliche Gemeinschaft oder Anstalt, welche selbstständig Vermögen besessen hat, zu bestehen auf, so ist dieses Vermögen, soweit über dessen Verwendung nicht stiftungsmässige Anordnungen bestehen, dem Religionsfonde zuzuwenden.

§. 54. Wenn nach den Ueberschüssen, welche aus den Renten eines kirchlichen Vermögens durch eine längere Reihe von Jahren in Ersparung gebracht werden, mit Sicherheit anzunehmen ist, dass das betreffende Vermögen zu dem damit bewidmeten kirchlichen Zwecke nicht vollständig benöthigt wird, so kann die staatliche Cultusverwaltung nach Einvernehmung des beteiligten Ordinariates verfügen, dass der dem Durchschnitte der jährlichen Ueberschüsse entsprechende Theil des Vermögens anderen kirchlichen Zwecken, für welche eine genügende Dotation nicht vorhanden ist, zugewendet werde.



Lecz w tym wypadku należy postępować bez pokrzywdzenia prawa do pobierania przychodów, nabytego już przez indywiduum kościelne.

W żadnym zaś razie przez takie zarządzenie nie wolno naruszać postanowień mogących być udowodnionemi aktem fundacyjnym.

### §. 55.

Spory pod względem zobowiązań do świadczeń na cele wyznaniowe rozstrzygają władze administracyjne w zwykłym toku instancyj, jeżeli świadczenia takie żądane są na ogólnej zasadzie przynależności do gminy kościelnej; jeżeli zaś żądane są z innego szczegółowego tytułu, rozstrzygają sądy.

Jeśli dotyczącego świadczenia kto żąda z tytułu patronatu, natenczas kompetencją do rozstrzygnięcia wskazują obowiązujące pod tym względem osobne przepisy (§§. 33 i 34).

---

Doch ist in einem solchen Falle ohne Beeinträchtigung des von einem kirchlichen Individuum bereits erworbenen Bezugsrechtes vorzugehen.

In keinem Falle dürfen durch eine solche Verfügung nachweisbare stiftbriefmässige Festsetzungen verletzt werden.

§. 55. Streitigkeiten über die Verpflichtung zu Leistungen für Cultuszwecke werden, wenn eine solche Leistung aus dem allgemeinen Grunde der Zugehörigkeit zu einer kirchlichen Gemeinde in Anspruch genommen wird, von den Verwaltungsbehörden im ordentlichen Instanzenzuge, wenn sie hingegen aus einem besonderen Titel gefordert wird, von den Gerichten entschieden.

Wird die fragliche Leistung aus dem Titel des Patronates in Anspruch genommen, so richtet sich die Competenz zur Entscheidung nach den diessfalls bestehenden besonderen Vorschriften (§§. 33 und 34).

## §. 56.

Władze administracyjne we wszystkich takich sporach o świadczenia na cele wyznaniowe upoważnione są zarządzić tam, gdzie tego wymaga konieczny interes pieczy dusz, prowizoryum na podstawie dotychczasowego spokojnego posiadania, lub gdyby tego dojść natychmiast nie można, na podstawie sumarycznie sprawdzonych stosunków faktycznych i prawnych.

## §. 57.

Bez naruszenia powyższych postanowień nadal obowiązują przepisy, które istnieją w poszczególnych królestwach i krajach pod względem stawiania i utrzymywania zabudowań katolickich kościołów i beneficjów, oraz pod względem nabywania sprzętów kościelnych, urzędzenia i potrzeb.

W przytoczonych właśnie sprawach mają i nadal władze administracyjne poczynić kroki potrzebne

---

§. 56. Die Verwaltungsbehörden sind in allen Fällen solcher Streitigkeiten über Leistungen zu Cultuszwecken befugt, dort, wo es das dringende Interesse der Seelsorge erheischt, auf Grund des bisherigen ruhigen Besitzstandes oder, soweit derselbe nicht sofort ermittelt werden kann, auf Grund der summarisch erhobenen thatsächlichen und rechtlichen Verhältnisse ein Provisorium zu verordnen.

§. 57. Unbeschadet der voranstehenden Bestimmungen bleiben die Vorschriften in Kraft, welche in den einzelnen Königreichen und Ländern in Betreff der Herstellung und Erhaltung der katholischen Kirchen- und Pfründengebäude, dann der Beischaffung der Kirchenparamente, Einrichtung und Erfordernisse bestehen.

In den eben bezeichneten Angelegenheiten haben auch fernerhin die Verwaltungsbehörden, falls ein öffent-

do pokrycia koniecznych wydatków, a to z urzędu jeśli fundusz publiczny jest w nich interesowany, prócz tego zaś na żądanie stron interesowanych.

W szczególności zaś, jeżeli większa ilość zobowiązanych do świadczeń jest interesowaną, powinny władze administracyjne zarządzić rozprawę ustną (konkurencyjną), przy której należy stwierdzić konieczność wydatków, a następnie usiłować osiągnąć zgodę wszystkich interesowanych co do sposobu ich pokrycia.

Jeśli się zgoda osiągnąć nie da, natenczas co do spornego obowiązku do świadczenia orzec należy na zasadzie stosunków faktycznych i prawnych, przy lub po rozprawie sprawdzonych w zwykłym toku instancyj, a mianowicie według okoliczności albo stanowczo albo tymczasowo (§§. 55 i 56).

---

licher Fond in Mitleidenschaft steht, von Amtswegen, ausserdem aber auf Verlangen der beteiligten Parteien die zur Bestreitung der nothwendigen Auslage erforderlichen Einleitungen zu treffen.

Sie haben insbesondere, wenn eine Mehrheit von Leistungspflichtigen in Betracht kommt, eine mündliche Verhandlung (Concurrenz-Verhandlung) anzuordnen, bei welcher die Nothwendigkeit der Auslage festzustellen und sohin über die Art ihrer Bestreitung ein Einverständniss sämmtlicher Beteiligten anzustreben ist.

Lässt sich ein solches nicht erzielen, so ist über die in Streit gezogene Leistungspflicht auf Grund der bei oder seit der Verhandlung erhobenen thatsächlichen und rechtlichen Verhältnisse im regelmässigen Instanzenzuge, und zwar nach Beschaffenheit der Umstände entweder definitiv oder provisorisch zu erkennen (§§. 55 und 56).



## §. 58.

Ustawa niniejsza nie narusza przepisów osobnych o prawie spadkowym beztestamentowym po duchownych świeckich.

## §. 59.

Dochody z opróżnionych beneficjów świecko-duchownych wpływają do funduszu religijnego.

Przepisy, na mocy których beneficjya niektórych świecko-duchownych korporacyj stanowiły dotychczas wyjątek od tej reguły, znoszą się.

VIII. *Pod względem nadzoru Państwa nad zarządem kościelnym.*

## §. 60.

Rządowa administracya wyznań powinna czuwać nad tem, aby władze kościelne nie przekraczały zakresu swego działania i aby czyniły zadość przepisom niniejszej ustawy, tudzież wydanym na podstawie tejże

§. 58 Die besonderen Bestimmungen über das Intestaterbrecht nach Weltgeistlichen werden durch dieses Gesetz nicht berührt.

§. 59. Die Einkünfte erledigter weltgeistlicher Pfründen fließen in den Religionsfond.

Die Vorschriften, durch welche die Pfründen einzelner weltgeistlicher Corporationen bisher von dieser Regel ausgenommen waren, sind aufgehoben.

VIII. *In Ansehung der Staatsaufsicht über die kirchliche Verwaltung.*

§. 60 Die staatliche Cultusverwaltung hat darüber zu wachen, dass die kirchlichen Organe ihren Wirkungskreis nicht überschreiten und den Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes, sowie den auf Grundlage desselben

rozporządzeniom władz rządowych i żądaniom ich, na mocy tej ustawy postawionym. W tym celu mogą władze nakładać grzywny odpowiednie stosunkom majątkowym, tudzież używać innych środków przymusowych, prawem dozwolonych.

---

von den staatlichen Behörden erlassenen Anordnungen und jedem von ihnen Kraft dieses Gesetzes gestellten Verlangen nachkommen. Zu diesem Ende können die Behörden Geldbussen in einer den Vermögensverhältnissen angemessenen Höhe, sowie sonst gesetzlich zulässige Zwangsmittel in Anwendung bringen.

---

**Uwaga.** Ustawa ta poczęła obowiązywać dnia 13. maja 1874, jako dnia jej ogłoszenia w Dz. u. p. (Art. III ust.)

# U S T A W A

z dnia 7 Maja 1874.

**którą celem pokrycia potrzeb wyznania katolickiego uregulowane zostają dodatki do funduszu religijnego.**

(Ogłoszona w XVI zeszycie Dz. u. p. l. 51.)

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam co następuje:

## §. 1.

Celem pokrycia potrzeb wyznania katolickiego, a szczególnie celem polepszenia dotychczasowego normalnego dochodu duszpasterzy, mają dzierzyciele beneficjów kościelnych i regularne stowarzyszenia zakonne

# G E S E T Z

vom 7. Mai 1874.

**mit welchem behufs Bedeckung der Bedürfnisse des katholischen Cultus die Beiträge zum Religionsfonde geregelt werden.**

Mit Zustimmung beider Häuser des Reichsrathes finde Ich anzuordnen, wie folgt:

§. 1. Behufs Bedeckung der Bedürfnisse des katholischen Cultus, insbesondere zur Aufbesserung des bisherigen normalmässigen Einkommens der Seelsorgegeistlichkeit, haben die Inhaber kirchlicher Pfründen und die



składać do funduszu religijnego poniżej naznaczone dodatki.

### §. 2.

Za miarę do obliczenia dodatku do funduszu religijnego, przyjmuje się wartość całego majątku beneficjum lub stowarzyszenia zakonnego wraz z używanymi przez nie fundacyami, służącą za podstawę przy wymiarze ekwiwalentu należności, z wyjątkiem wszakże majątku, składającego się z księgozbiorów, zbiorów naukowych i artystycznych.

Dla tego części majątku i dochody, nie podlegające ekwiwalentowi należności, nie liczą się też przy wymiarze dodatku do funduszu religijnego.

Wyjątek zachodzi co do takich części majątku, które przy obliczaniu ekwiwalentu należności nie były wliczane z powodu, że jeszcze nie upłynęło dzie-

---

regulären Communitäten die nachstehend bestimmten Beiträge an den Religionsfond abzugeben.

§. 2. Als Massstab für die Bemessung des Religionsfondsbeitrages wird der bei Bemessung des Gebührenäquivalentes zur Grundlage dienende Werth des Gesamtvermögens der Pfründe oder Communität, einschliesslich der etwa bei denselben genossenen Stiftungen angenommen, jedoch ausschliesslich des in Bibliotheken, wissenschaftlichen und Kunstsammlungen bestehenden Vermögens.

Demzufolge bleiben Vermögensbestandtheile oder Bezüge, welche dem Gebührenäquivalente nicht unterliegen, auch bei Bemessung des Religionsfondsbeitrages ausser Anschlag.

Eine Ausnahme hievon tritt hinsichtlich solcher Vermögensbestandtheile ein, welche bei Bemessung des Gebührenäquivalentes lediglich aus dem Grunde der noch nicht

się lat posiadania; od takich części składowych majątku należy natychmiast wymierzyć dodatek do funduszu religijnego,

### §. 3.

Od zagranicznych kościelnych beneficjów i stowarzyszeń zakonnych wymierza się dodatek do funduszu religijnego według wartości ich tutejszo-krajowej posiadłości realnej (§. 2).

### §. 4.

Administracya wyznań oznaczy po wysłuchaniu biskupów i z uwzględnieniem miejscowych stosunków owę kwotę, którą pozostawić należy wolną od dodatku do funduszu religijnego w celu pokrycia odpowiedniego stanowi utrzymania osób duchownych.

Przychód regularnych stowarzyszeń zakonnych, których celem według statutu jest pielęgnowanie ubogich chorych, o tyle ma być wolnym, o ile udowodnionem zostanie, iż na te cele bywa spożytkowanym.

---

vollendeten zehnjährigen Besitzdauer ausser Anschlag bleiben; von solchen Vermögensbestandtheilen ist der Religionsfondsbeitrag sofort zu bemessen.

§. 3. Auswärtigen kirchlichen Pfründen und Communitäten wird der Religionsfondsbeitrag nach dem Werthe ihres hierländigen Realbesitzes bemessen (§. 2).

§. 4. Die Cultusverwaltung wird nach Einvernehmung der Bischöfe und mit Berücksichtigung der örtlichen Verhältnisse denjenigen Betrag festsetzen, welcher behufs Deckung des standesmäßigen Unterhalts der geistlichen Personen von dem Religionsfondsbeitrage freizulassen ist.

Bei regulären Communitäten, deren statutenmäßiger Zweck in der Pflege von armen Kranken besteht, ist ferner auch jenes Einkommen frei zu lassen, welches nachweisbar für diesen Zweck verwendet wird.

Równie postąpić sobie należy także i z tym przychodem, który używa stowarzyszenie zakonne bądź na cele kościelne lub wyznaniowe, jeżeliby takowe przy braku takiego stowarzyszenia zakonnego z funduszu religijnego opędzane być musiały — bądź też na cele wychowania publicznego, które rząd uzna za konieczne.

### §. 5.

Przy regularnych stowarzyszeniach zakonnych należy przychód z tytułu kompetencji kościelnej (§. 4) uwolnić się mający, przyjmując według sumy wszystkich tych kwot, które przypadają jako kompetencya członkom korporacyi na zasadzie ich stanu duchownego. To samo tyczy się korporacyj świecko-duchownych z niepodzielnem uposażeniem (*mensa comunis*).

W obu tych wypadkach należy pojedynczym członkom korporacyi wliczać także ten dochód z beneficjum, który z kądinąd a nie od stowarzyszenia pobierają.

---

Das Gleiche findet auch hinsichtlich des Einkommens statt, welches eine reguläre Communität auf kirchliche oder Cultuszwecke, wenn dieselben bei Ermanglung einer solchen Communität aus dem Religionsfönde bestritten werden müssten oder auf Zwecke des öffentlichen Unterrichtes verwendet, die von der Regierung als nothwendig erkannt werden.

§. 5. Bei regulären Communitäten ist das aus dem Titel der kirchlichen Competenz (§. 4) freizulassende Einkommen in der Summe aller jener Beträge anzunehmen, welche den Corporationsgliedern nach ihrem kirchlichen Stande als Competenz zukommen. Dasselbe gilt bei weltgeistlichen Corporationen mit ungetheilter Dotation (*mensa communis*).

In beiden Fällen ist den einzelnen Corporationsgliedern auch ein solches Pfründeneinkommen einzurechnen, welches sie anderswoher als von der Communität beziehen.



## §. 6.

Zasady, według których obliczane być mają dochody i rozchody osób duchownych w celu oznaczenia kompetencji (§§. 4 i 5), ustanowione zostaną w drodze rozporządzenia po wysłuchaniu biskupów.

## §. 7.

Gdzie fundusz publiczny płaci subwencją w celu uzupełnienia kompetencji (§§. 4 i 5), tam odpada wymiar dodatku do funduszu religijnego.

## §. 8.

Dodatek do funduszu religijnego wymierza się podobnie jak ekwiwalent należności na dziesięć lat z góry.

## §. 9.

Na czas ten (§. 8) wynosić ma dodatek do funduszu religijnego w całości:

§. 6. Die Grundsätze, nach denen behufs Bestimmung der Competenz (§§. 4 und 5) die Einnahmen und Ausgaben der geistlichen Personen zu berechnen sind, werden nach Einvernehmung der Bischöfe im Verordnungswege festgestellt

§. 7. Wo zum Zwecke der Ergänzung der Competenz (§§. 4 und 5) eine Subvention aus öffentlichen Fonden geleistet wird, entfällt die Bemessung des Religionsfondsbeitrages.

§. 8. Der Religionsfondsbeitrag wird gleich dem Gebührenäquivalente für einen Zeitraum von je zehn Jahren vorhinein bemessen.

§. 9. Für diesen Zeitraum (§. 8) beträgt der Religionsfondsbeitrag im Ganzen:

od kwoty do	10.000 zlr.		$\frac{1}{2}$	prct.
„ kwot pomiędzy	10.000 „ a 20.000 zł.		$1\frac{1}{2}$	„
„ „ „	20.000 „ „ 30.000 „		3	„
„ „ „	30.000 „ „ 40.000 „		4	„
„ „ „	40.000 „ „ 50.000 „		5	„
„ „ „	50.000 „ „ 60.000 „		6	„
„ „ „	60.000 „ „ 70.000 „		7	„
„ „ „	70.000 „ „ 80.000 „		8	„
„ „ „	80.000 „ „ 90.000 „		9	„
„ każdej kwoty nad	90.000 „		10	„

## §. 10.

Ryczałtowanie powyżej oznaczonych dodatków do funduszu religijnego jest niedopuszczalnym.

## §. 11.

Jeśli się okaże, że dochód osoby duchownej lub korporacji po nad kościelną kompetencją (§§. 4 i 5) uposażonej spadnie poniżej kompetencji w skutek

von dem Betrage bis	10.000 fl.		$\frac{1}{2}$	Przt.
„ den Beträgen zwischen	10 000 „ und 20.000 fl.		$1\frac{1}{2}$	„
„ „ „	20.000 „ „ 30.000 „		3	„
„ „ „	30.000 „ „ 40.000 „		4	„
„ „ „	40.000 „ „ 50.000 „		5	„
„ „ „	50.000 „ „ 60.000 „		6	„
„ „ „	60 000 „ „ 70.000 „		7	„
„ „ „	70.000 „ „ 80 000 „		8	„
„ „ „	80.000 „ „ 90.000 „		9	„
„ jedem Mehrbetrage über	90.000 „		10	„

§. 10. Eine Pauschalirung der vorstehend bestimmten Religionsfondsbeiträge ist unzulässig

§. 11. Zeigt sich, dass das Einkommen einer über die kirchliche Competenz (§§. 4 und 5) dotirten geistlichen Person oder Corporation durch den in der gesetzlichen Höhe

opłacania dodatku do funduszu religijnego, wymierzonego w wysokości prawnej, natenczas odpisać należy albo cały dodatek albo odpowiednią część.

### §. 12.

Jeśli w ciągu czasu, na jaki dodatek do funduszu religijnego wymierzono, zwiększy się lub zmniejszy dochód podmiotu do płacenia dodatku obowiązanego lub też majątek, będący podstawą wymiaru tego dodatku, natenczas to zwiększenie się lub zmniejszenie o tyle tylko ma wpływ na obowiązek płacenia dodatku do funduszu religijnego, o ile przez tę zmianę zwiększy się dochód obowiązanego podmiotu ponad kwotę tworzącą kompetencją kościelną, lub też—z doliczeniem lub bez doliczenia dodatku prawnego—zmniejszy się poniżej tej kwoty.

W pierwszym razie należy wymierzyć dodatek na resztę okresu wymiarowego, w drugim zaś wypadku

---

bemessenen Religionsfondsbeitrag unter die Competenz herabsinken würde, so ist der Beitrag ganz oder in dem entsprechenden Theilbetrage abzuschreiben.

§. 12. Eine innerhalb des Zeitraumes, für welchen der Religionsfondsbeitrag bemessen worden ist, eintretende dauernde Vermehrung oder Verminderung des Einkommens des beitragspflichtigen Subjectes oder des die Grundlage der Bemessung bildenden Vermögens, hat auf die Beitragspflicht nur insoferne Einfluss, als durch eine solche Veränderung das Einkommen des Beitragspflichtigen über den die kirchliche Competenz bildenden Betrag hinaufsteigt oder — mit oder ohne Einrechnung des gesetzlichen Beitrages — unter diesen Betrag hinabsinkt.

Im ersteren Falle ist der Beitrag für den noch übrigen Theil der Bemessungsperiode nachträglich zu bemessen, im zweiten Falle ganz oder in dem entsprechenden Theilbetrage abzuschreiben.



należy takowy całkowicie lub w odpowiedniej części odpisać.

### §. 13.

Dodatek do funduszu religijnego wymierza się bez względu na okresy interkalarne.

### §. 14.

Wymiaru dodatku do funduszu religijnego dokonają polityczna władza krajowa tego kraju koronnego, w którym podmiot do płacenia dodatku obowiązany ma swą siedzibę zwyczajną, lub w przypadku §. 3 gdzie położoną jest posiadłość, uzasadniająca obowiązek płacenia dodatku.

Za podstawę wymiaru należy wziąć fasye majątkowe sporządzone w celu obliczania ekwiwalentu należytości, oraz daty zestawione przez władze skarbowe. Co do takich części składowych majątku, względem których nie nastąpił jeszcze obowiązek płacenia

---

In Fällen in welchen ein vorübergehender Nachlass an den landesfürstlichen Steuern gewährt wird, kann auch ein entsprechender Nachlass des Religionsfondsbeitrages eintreten.

§. 13. Der Religionsfondsbeitrag wird ohne Rücksicht auf Intercalarperioden bemessen.

§. 14. Die Bemessung des Religionsfondsbeitrages erfolgt durch die politische Landesbehörde desjenigen Kronlandes, in welchem das beitragspflichtige Subject seinen ordentlichen Wohnsitz hat, oder in welchem im Falle des §. 3 der die Beitragspflicht begründende Realbesitz gelegen ist.

Der Bemessung sind die zum Behufe der Vorschreibung des Gebührenäquivalentes errichteten Vermögensfassungen und von den Finanzbehörden festgestellten Daten zu Grunde zu legen. Hinsichtlich solcher Vermögensbestandtheile, bezüglich welcher die Verpflichtung zur Entrichtung

ekwiwalentu należności, (§. 2. ust. 3.) należy w celu wymiaru dodatku do funduszu religijnego ułożyć osobne fasye i w ciągu czasu, w drodze rozporządzenia oznaczyć się mającego, przedłożyć je władzy krajowej.

Fasye te mają zawierać wszystkie te daty, które powinny być wykazane w celu wymiaru ekwiwalentu należności.

#### § 15.

Jakie dowody szczegółowe wnieść należy w celu uzyskania całkowitego lub częściowego uwolnienia się od płacenia dodatku do funduszu religijnego z przyczyny w §. 4 przytoczonej, ustanowi się w drodze rozporządzenia (§. 6).

#### §. 16.

W rozporządzeniach o ekwiwalencie należności zawarte przepisy o odpowiedzialności układających fasye pod względem prawdziwości przytoczeń we fasyi, obowiązują także co do tych przytoczeń, które mają

des Gebührenäquivalentes noch nicht eingetreten ist (§. 2, Abs. 3), sind zum Behufe der Bemessung des Religionsfondsbeitrages besondere Fassionen zu errichten und binnen einer im Verordnungswege festzustellenden Frist der Landesbehörde vorzulegen.

Diese Fassionen müssen alle jene Daten enthalten, welche behufs der Bemessung des Gebührenäquivalentes auszuweisen sind.

§. 15. Welche Einzelnachweise zum Zwecke der gänzlichen oder theilweisen Befreiung von dem Religionsfondsbeitrage aus dem im §. 4 angegebenen Grunde zu erbringen sind, wird im Verordnungswege festgestellt (§. 6).

§. 16. Die in den Vorschriften über das Gebührenäquivalent enthaltenen Bestimmungen über die Haftungspflicht der Fassionsleger hinsichtlich der Richtigkeit der Fassionsangaben gelten auch in Betreff derjenigen Angaben,

być zestawione w celu wymierzenia dodatku do funduszu religijnego lub w celu uwolnienia się od niego (§§. 14 i 15).

Kara za zamilczenie majątku lub dochodu, którego istnienie mogłoby mieć wpływ na wymiar dodatku do funduszu religijnego, wynosić ma dwa razy tyle co kwota uszczuplona lub na uszczuplenie narażona.

#### §. 17.

Rekursy w sprawach wymiaru dodatku do funduszu religijnego rozstrzyga minister wyznań.

Wniesione być powinny do władzy krajowej w przeciągu czterech tygodni od dnia doręczenia kwestyonowanego rozporządzenia lub orzeczenia i nie mają skutku odraczającego.

#### §. 18.

Dodatek do funduszu religijnego opłaca się w ratach kwartalnych z góry do głównej kasy krajowej tego kraju, w którym nastąpił wymiar tegoż dodatku (§. 14).

welche zum Zwecke der Bemessung des Religionsfondsbeitrages oder der Befreiung von demselben zu erbringen sind (§§. 14 und 15).

Die Strafe für die Verschweigung eines Vermögens oder Einkommens, dessen Vorhandensein auf die Bemessung des Religionsfondsbeitrages Einfluss nehmen kann, besteht in dem Doppelten des hiedurch verkürzten oder der Verkürzung ausgesetzten Beitrages.

§. 17. Recurse in Angelegenheiten der Bemessung des Religionsfondsbeitrages gehen an den Cultusminister.

Dieselben sind bei der Landesbehörde binnen vier Wochen vom Tage der Zustellung der angefochtenen Verfügung oder Entscheidung einzubringen und haben keine aufschiebende Wirkung.

§. 18. Die Einzahlung des Religionsfondsbeitrages erfolgt in vierteljährigen Anticipativraten zu Händen der Landeshauptcasse desjenigen Landes, in welchem die Bemessung des Beitrages erfolgt ist (§. 14).



## §. 19.

Od zaległych dodatków do funduszu religijnego uiścić należy 5<sup>0</sup>/<sub>0</sub> odsetki zwłoki od chwili, kiedy były płatne. (§. 18.)

## §. 20.

Dopóki z początkiem nowego dziesięciolecia (§. 8) nie nastąpi wymiar dodatku do funduszu religijnego, należy ten dodatek opłacać tymczasowo dalej w wysokości na poprzednie dziesięciolecie przepisanej z zastrzeżeniem atoli wyrównania dodatkowego.

## §. 21.

Dodatki do funduszu religijnego, oraz zapadłe ewentualne odsetki zwłoki i kary, ściągane będą na wzór podatków i danin monarchicznych.

## §. 22.

O ile dodatki do funduszu religijnego nie zalegają dłużej nad trzy lata, przysłuża im wraz z ich pobocznymi należyciami ustawnicze prawo zastawu

§. 19. Von rückständigen Religionsfondsbeiträgen sind vom Zeitpunkte ihrer Fälligkeit (§. 18) fünfpercentige Verzugszinsen zu entrichten.

§. 20. So lange beim Eintritte eines neuen Decenniums (§. 8) die Bemessung des Religionsfondsbeitrages für dasselbe nicht erfolgt ist, ist dieser Beitrag mit dem Vorbehalte nachträglicher Ausgleichung in dem für das abgelaufene Decennium ermittelten Ausmasse provisorisch fortzuentrichten.

§. 21. Die Religionsfondsbeiträge, dann die etwa verfallenen Verzugszinsen und Strafen, werden in derselben Weise wie die landesfürstlichen Steuern und Abgaben eingebracht.

§. 22. Insoweit die Religionsfondsbeiträge nicht über drei Jahre ausständig sind, kommt denselben und deren Nebengebühren ein den öffentlichen Abgaben und de-

*ad fructus* nieruchomości majątku beneficjum lub regularnego stowarzyszenia zakonnego obowiązany do płacenia dodatku, które to prawo zastawu idzie po podatkach publicznych i tychże pobocznych należnościach a przed wszystkimi pretensjami prawnoprywatnymi.

§. 23.

Wrazie upadłości dodatki do funduszu religijnego, nie zalegające dłużej nad trzy lata i ich poboczne należności, mają być uiszczone bezpośrednio po podatkach publicznych i ich pobocznych należnościach.

§. 24.

Dodatek do funduszu religijnego wpływa wprost do kasy funduszu religijnego tego kraju, w którym nastąpił wymiar (§. 14).

§. 25.

Ustawa niniejsza poczyna obowiązywać z dniem 1. stycznia 1875.

ren Nebengebühren nachstehendes, hingegen allen privatrechtlichen Forderungen vorgehendes gesetzliches Pfandrecht *ad fructus* des unbeweglichen Vermögens der beitragspflichtigen Pfründe oder regulären Communität zu.

§. 23. Im Falle eines Concurses sind die nicht über drei Jahre ausständigen Religionsfondsbeiträge und Nebengebühren unmittelbar nach den öffentlichen Abgaben und deren Nebengebühren zu berichtigen.

§. 24. Der Religionsfondsbeitrag fließt unmittelbar in die Religionsfondscasse desjenigen Landes, in welchem die Bemessung stattgefunden hat (§. 14).

§. 25. Dieses Gesetz tritt am 1. Jänner 1875 in Wirksamkeit.

Od tej chwili ustaje płacenie dodatków dotychczasowych do funduszu religijnego przez kościelnych beneficjatorów i regularne stowarzyszenia zakonne.

Również ustaje od tej chwili dotychczasowy tychże obowiązek składania danin na alumnaty (*Alumnaticum, seminaristicum*). Ustawa niniejsza nie narusza prawa funduszu religijnego do dochodów interkalarnych z opróżnionych beneficjów.

§. 26.

Pierwszy wymiar oznaczonych niniejszą ustawą dodatków do funduszu religijnego nastąpi dla reszty kończącego się 31. grudnia 1880 r. dziesięciolecia (§. 8).

§. 27.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się ministrowi wyznań i oświaty, oraz ministrowi skarbu.

Buda-Peszt, dnia 7. maja 1874.

*Franciszek Józef w. r.*

*Auersperg w. r., Stremayr w. r., Pretis w. r.*

Von diesem Zeitpunkte an haben die bisher von den Inhabern kirchlicher Pfründen und den regulären Communitäten an den Religionsfond geleisteten Beiträge zu entfallen.

Dessgleichen entfällt von diesem Zeitpunkte an die den Genannten bisher obgelegene Verpflichtung zur Leistung des Alumnaticums (Seminaristicums). Der Anspruch des Religionsfondes auf die Intercalareinkünfte erledigter Pfründen wird durch dieses Gesetz nicht berührt.

§. 26. Die erste Bemessung der in diesem Gesetze bestimmten Religionsfondsbeiträge erfolgt für den Rest des mit 31. Dezember 1880 zu Ende gehenden Decenniums (§. 8).

§. 27. Mit der Vollziehung dieses Gesetzes sind der Minister für Cultus und Unterricht und der Finanzminister beauftragt.





# U S T A W A

z dnia 20. maja 1874.

dotycząca prawnego uznania stowarzyszeń  
religijnych.

(Ogłoszona w XXI zeszytcie Dz. u. p. l. 68.)

Za zgodą obu Izb Rady Państwa postanawiam  
co następuje:

## §. 1.

Wyznawcom religii dotąd prawnie nie uznanej,  
udzielone będzie uznanie ich za stowarzyszenie reli-  
gijne pod następującymi warunkami:

## G E S E T Z

vom 20. Mai 1874.

betreffend die gesetzliche Anerkennung von Religions-  
gesellschaften.

Mit Zustimmung der beiden Häuser des Reichsrathes  
finde Ich anzuordnen, wie folgt:

§. 1. Den Anhängern eines bisher gesetzlich nicht  
anerkannten Religionsbekenntnisses wird die Anerkennung  
als Religionsgesellschaft unter nachfolgenden Voraussetzungen  
ertheilt:

- 1) jeżeli ich nauka religii, służba Boża, ustrój tudzież obrona nazwa nie zawiera nic przeciwnego ustawie lub wykraczającego przeciw moralności;
- 2) jeżeli utworzenie i byt przynajmniej jednej, w myśl niniejszej ustawy urządzonej gminy wyznaniowej są zapewnione.

### §. 2.

Jeżeli stało się zadość warunkom §. 1., naten-  
czas wyrzeczonym będzie uznanie przez ministra wyznań.

Przez to uznanie nabywa stowarzyszenie reli-  
gijne wszystkich tych praw, które według ustaw pań-  
stwowych służą prawnie uznanym stowarzyszeniom  
kościelnym i religijnym.

### §. 3.

Wymogi przynależności i sposób przystąpienia  
do uznanego stowarzyszenia religijnego wskazuje ustrój  
tegoż.

- 1) dass ihre Religionslehre, ihr Gottesdienst, ihre Ver-  
fassung so wie die gewählte Benennung nichts Ge-  
setzwidriges oder sittlich Anstössiges enthält;
- 2) dass die Errichtung und der Bestand wenigstens  
einer nach den Anforderungen dieses Gesetzes einge-  
richteten Cultusgemeinde gesichert ist.

§. 2. Ist den Voraussetzungen des §. 1 genügt, so wird  
die Anerkennung von dem Cultusminister ausgesprochen.

Durch diese Anerkennung wird die Religionsgesell-  
schaft aller jener Rechte theilhaftig, welche nach den Staats-  
gesetzen den gesetzlich anerkannten Kirchen- und Reli-  
gionsgesellschaften zukommen.

§. 3. Die Erfordernisse der Zugehörigkeit und die  
Art des Beitrittes zu einer anerkannten Religionsgesellschaft  
werden durch deren Verfassung bestimmt.

## §. 4.

Do utworzenia gmin wyznaniowych i powiatów, obejmujących więcej gmin wyznaniowych, jakoteż do zmiany granic istniejących gmin i powiatów potrzeba pozwolenia rządowego.

## §. 5.

Pozwolenie rządowe do utworzenia gminy wyznaniowej (§. 4.) zawisło od udowodnienia, że takowa posiada lub potrafi w prawie dozwolony sposób zebrać do stateczne środki, aby zapewnić potrzebne do służby Bożej zakłady, utrzymanie zwyczajnego duszpasterza i udzielanie regularnej nauki religii.

Przed udzieleniem zezwolenia nie może nastąpić ukonstytuowanie się gminy wyznaniowej.

## §. 6.

O ile urządzenie wewnętrzne gmin wyznaniowych nie jest już wskazanem ogólnym ustrojem stowarzy-

§. 4. Zur Errichtung von Cultusgemeinden und von Bezirken, welche eine Mehrheit von Cultusgemeinden umfassen, dann zu jeder Aenderung in der Abgrenzung der bestehenden Gemeinden und Bezirke ist die staatliche Genehmigung erforderlich.

§. 5. Die staatliche Genehmigung zur Errichtung einer Cultusgemeinde (§. 4) ist durch den Nachweis bedingt, dass dieselbe hinreichende Mittel besitzt oder auf gesetzlich gestattete Weise aufzubringen vermag, um die nöthigen gottesdienstlichen Anstalten, die Erhaltung des ordentlichen Seelsorgers und die Ertheilung eines geregelten Religionsunterrichtes zu sichern.

Vor ertheilter Genehmigung darf die Constituirung der Cultusgemeinde nicht stattfinden.

§. 6. Insoweit die innere Einrichtung der Cultusgemeinden nicht schon durch die allgemeine Verfassung



szenia religijnego, należy je uregulować przez statuty, które zawierać mają następujące punkta :

- 1) oznaczenie granic miejscowych obszaru gminy ;
- 2) sposób ustanowienia przełożenstwa, jego zakres działania i odpowiedzialność ;
- 3) sposób ustanowienia zwyczajnego duszpasterza i innych funkcyjonaryuszów kościelnych, ich prawa i obowiązki ;
- 4) prawa i obowiązki członków gminy ze względu na zarząd gminy, w szczególności przepisy o obowiązujących prawach wyborczych ;
- 5) sposób sprawowania, kierownictwa i bezpośredniego nadzorowania nauki religii ;
- 6) sposób przysparzania funduszów potrzebnych na pokrycie gospodarczych potrzeb gminy ;
- 7) postępowanie przy zmianie statutu.

---

der Religionsgesellschaft bestimmt wird, ist sie durch Statute zu regeln, welche die nachfolgenden Punkte zu umfassen haben :

- 1) die Bezeichnung der örtlichen Grenzen des Gemeindegebietes ;
- 2) die Art der Bestellung des Vorstandes, dessen Wirkungskreis und Verantwortlichkeit ;
- 3) die Art der Bestellung des ordentlichen Seelsorgers und sonstiger kirchlicher Functionäre, deren Rechte und Pflichten ;
- 4) die Rechte und Pflichten der Gemeindeangehörigen in Hinsicht auf die Gemeindeverwaltung, insbesondere Bestimmungen über die bestehenden Wahlrechte ;
- 5) die Art der Besorgung, Leitung und unmittelbaren Beaufsichtigung des Religionsunterrichtes ;
- 6) die Art der Aufbringung der für die ökonomischen Bedürfnisse der Gemeinde erforderlichen Mittel ;
- 7) das Verfahren bei Abänderung des Statutes.

Takie statuty należy dołączyć do prośby o zezwolenie rządowe na utworzenie gmin wyznaniowych (§§. 4. i 5) i podlegają one zatwierdzeniu ministra wyznań.

### §. 7.

Jeśli gminę wyznaniową mają utworzyć osoby, które dotychczas nie należały do dotyczącego stowarzyszenia religijnego, natenczas po otrzymanem zatwierdzeniu (§§. 4, 5), mają przed władzą polityczną złożyć oświadczenie, iż do gminy, która przystępują, która to władza zawiadomi o tem przelożonego lub duszpasterza opuszczonego przez nich kościoła lub stowarzyszenia religijnego.

Oświadczenie to ma wszystkie prawne skutki określonego w art. 6 ustawy z dnia 25. maja 1868 D. u. p. l. 49 oświadczenie o wystąpieniu.

---

Solche Statute sind den Gesuchen um die staatliche Genehmigung zur Errichtung von Cultusgemeinden (§§. 4, 5) beizulegen und unterliegen der Genehmigung des Cultusministers.

§. 7. Soll eine Cultusgemeinde von Personen gebildet werden, welche der betreffenden Religionsgesellschaft bisher nicht angehört haben, so haben dieselben nach erlangter Genehmigung (§§. 4, 5) die Erklärung ihres Beitrittes zu der Gemeinde vor der politischen Behörde abzugeben, welche hievon dem Vorsteher oder Seelsorger der verlassenen Kirche oder Religionsgesellschaft Anzeige macht.

Diese Erklärung hat alle rechtlichen Wirkungen der im Artikel 6 des Gesetzes vom 25. Mai 1868, R. G. Bl. Nr. 49. normirten Austrittserklärung.

## §. 8.

Członkami gminy wyznaniowej należycie urządzonej, są wszyscy należący do dotyczącego stowarzyszenia religijnego, którzy w okręgu tejże mieszkają.

Ci którzy należą do stowarzyszenia religijnego a nie mieszkają w okręgu jakiej gminy wyznaniowej, uważani będą za członków najbliższej położonej gminy ich wyznania.

Przełożństwo gminy (§. 9) winno prowadzić wykazy członków gminy.

## §. 9.

Do przełożństwa gminy wyznaniowej mogą być powołani tylko tacy członkowie, którzy są obywatelami austryackimi i w pełni używają praw obywatelskich.

O ustanowieniu przełożństwa, należy zawiadomić władzę krajową.

§. 8. Mitglieder einer ordnungsmässig constituirten Cultusgemeinde sind alle im Gebiete derselben wohnhaften Angehörigen der betreffenden Religionsgesellschaft.

Angehörige einer Religionsgesellschaft, welche nicht in dem Gebiete einer Cultusgemeinde wohnen, werden als Mitglieder der nächstgelegenen Gemeinde ihres Bekenntnisses angesehen.

Der Gemeindevorstand (§. 9) hat für die Evidenzhaltung der Gemeindevmitglieder zu sorgen.

§. 9. In den Vorstand einer Cultusgemeinde können nur solche Mitglieder derselben berufen werden, welche österreichische Staatsbürger sind und im Vollgenusse der bürgerlichen Rechte stehen.

Die Bestellung des Vorstandes ist der Landesbehörde anzuzeigen.



Ustanowienie przełożenia, którego działalność ma się rozciągnąć na więcej niż na jedną gminę wyznaniową, wymaga zatwierdzenia ministra wyznań i oświaty.

### §. 10.

Duszpasterzem w gminie wyznaniowej może być ustanowionym tylko obywatel austriacki, którego zachowanie się pod względem moralnym i obywatelskim jest nienaganne, a którego ogólne wykształcenie wypróbowanem jest przynajmniej przez ukończenie studyów gimnazjalnych.

### §. 11.

Uprawnieni do mianowania duszpasterza obowiązani są w każdym pojedynczym wypadku zawiadomić o wybranej osobie władzę krajową.

Tej ostatniej służy prawo udzielić uprawnionym do mianowania zarzuty swoje z przytoczeniem powodów (§. 10).

Die Bestellung eines Vorstandes, dessen Wirksamkeit sich auf mehr als Eine Cultusgemeinde erstrecken soll, bedarf der Bestätigung durch den Cultusminister.

§. 10. Als Seelsorger kann in der Cultusgemeinde nur ein österreichischer Staatsbürger angestellt werden, dessen Verhalten in sittlicher und staatsbürgerlicher Hinsicht vorwurfsfrei ist und dessen allgemeine Bildung mindestens durch Vollendung des Gymnasialstudiums erprobt ist.

§. 11. Den zur Anstellung der Seelsorger Berechtigten liegt ob, die im einzelnen Falle ausersehene Person der Landesbehörde anzuzeigen.

Der letzteren steht zu, den zur Anstellung Berechtigten ihre Einwendungen unter Angabe der Gründe (§. 10) mitzuthemen.

Jeśli władza krajowa w przeciągu dni 30 po skutecznym zawiadomieniu nie podniesie zarzutów, natenczas nie stoi na przeszkodzie ustanowieniu dotyczącego duszpasterza.

Od zarzutów podniesionych przez władzę krajową, wolno odwołać się do ministra wyznań.

Jeśli rekurs nie zostanie uwzględnionym, natenczas obsadzenie nastąpić nie może.

Ustanowienie sług religijnych, których działalność rozciągać się ma na więcej niż jedną gminę wyznaniową, wymaga zatwierdzenia ministra wyznań.

#### §. 12.

Jeśli sługa religijny uznany zostanie winnym czynów zbrodniczych lub takich czynów karogodnych, które z chęci zysku pochodzą, przeciw moralności wy-

---

Wird von der Landesbehörde binnen 30 Tagen nach geschehener Anzeige keine Einwendung erhoben, so steht der Anstellung des betreffenden Seelsorgers nichts im Wege.

Gegen eine von der Landesbehörde erhobene Einwendung steht die Berufung an den Cultusminister offen.

Wird der Berufung nicht Folge gegeben, so darf die Anstellung nicht stattfinden.

Die Anstellung von Religionsdienern, deren Wirksamkeit sich mehr als auf Eine Cultusgemeinde erstrecken soll, bedarf der Bestätigung durch den Cultusminister.

§. 12. Wenn ein Religionsdiener verbrecherischer oder solcher strafbarer Handlungen schuldig erkannt worden ist, die aus Gewinnsucht entstehen, gegen die Sittlich-

kraczają lub zgorszenie publiczne wywołują, lub też jeżeli duszpasterz utraci prawo obywatelstwa austriackiego, natenczas winien rząd domagać się oddalenia go z urzędu.

Gdyby duszpasterz stał się winnym takiego zachowania się, w skutek którego dalsze jego pozostanie w urzędzie wydałoby się mogło niebezpiecznym dla porządku publicznego, natenczas wolno rządowi domagać się usunięcia go od sprawowania urzędu.

Jeśli powołani do tego nie dokonają żądanego przez rząd usunięcia w stosownym terminie, natenczas odnośny urząd wyznaniowy uważanym być ma dla zakresu państwowego za opróżniony, a rząd ma się postarać, aby sprawy jakie ustawy państwowe poruczają zwyczajnemu duszpasterzowi, sprawowała inna, przezeń ustanowiona osoba tak długo, dopóki dotyczący urząd

---

keit verstossen oder zu öffentlichem Aergernisse gereichen, oder wenn ein Seelsorger die österreichische Staatsbürgerschaft verliert, so hat die Regierung seine Entfernung vom Amte zu verlangen.

Hat sich ein Seelsorger eines Verhaltens schuldig gemacht, welches sein ferneres Verbleiben in seinem Amte als der öffentlichen Ordnung gefährlich erscheinen lässt, so kann die Regierung seine Entfernung von der Ausübung des Amtes verlangen.

Wird die von der Regierung verlangte Entfernung von den hiezu Berufenen nicht in angemessener Frist vollzogen, so ist das betreffende Cultusamt für den staatlichen Bereich als erledigt anzusehen und hat die Regierung dafür zu sorgen, dass jene Geschäfte, welche die Staatsetzungen dem ordentlichen Seelsorger übertragen, von einer anderen, von ihr bestellten Persönlichkeit insolange versehen werden,



wyznaniowy obsadzonym nie zostanie w sposób przez państwo za ważny uznany.

W ten sam sposób można postąpić, jeżeli powyżej oznaczone sprawy z innego powodu załatwione nie bywają przez zwyczajnego duszpasterza.

### §. 13.

Każde już w ogólnym ustroju stowarzyszenia religijnego nieprzewidziane połączenie kilku gmin wyznaniowych lub zespolenie się ich reprezentantów do trwałej lub chwilowej czynności wspólnej, a w szczególności w celu powzięcia uchwał w sprawach wspólnych, wymaga w każdym szczegółowym wypadku potwierdzenia ministra wyznań.

### §. 14.

W celu ściągnięcia danin za przyzwoleniem rządowem rozpisanych i dochodów i należitości przypada-

bis das betreffende Cultusamt in staatsgültiger Weise neu besetzt ist.

In derselben Weise kann vorgegangen werden, wenn aus einem anderen Grunde die oben bezeichneten Geschäfte von dem ordentlichen Seelsorger nicht besorgt werden

§. 13. Jede nicht schon in der allgemeinen Verfassung der Religionsgesellschaft vorgesehene Vereinigung mehrerer Cultusgemeinden oder der Vertreter derselben zu einer dauernden oder vorübergehenden gemeinsamen Thätigkeit, insbesondere zur Beschlussfassung über gemeinsame Angelegenheiten, bedarf der von Fall zu Fall zu ertheilenden Gestattung des Cultusministers.

§. 14. Zur Einbringung der mit staatlicher Zustimmung ausgeschriebenen Umlagen und der den Religions-

jących sługom kościelnym udzieloną będzie pomoc rządowa

§. 15.

Rządowa administracja wyznań powinna czuwać nad tem, aby uznane stowarzyszenia religijne, ich gminy i organa nie przekraczały swego zakresu działania i czyniły zadość przepisom niniejszej ustawy, tudzież wydanym na podstawie tejże rozporządzeniom władz państwowych i wszelkim na podstawie tej ustawy przez nie stawionym żądaniom. W tym celu wolno władzom nakładać grzywny, odpowiednie stosunkom majątkowym jakoteż używać i innych prawem dozwoleńnych środków przymusowych.

§. 16.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

---

dienern zustehenden Einkünfte und Gebühren wird der staatliche Beistand gewährt.

§. 15. Die staatliche Cultusverwaltung hat darüber zu wachen, dass die anerkannten Religionsgesellschaften, deren Gemeinden und Organe ihren Wirkungskreis nicht überschreiten und den Bestimmungen des gegenwärtigen Gesetzes, so wie den auf Grundlage desselben von den staatlichen Behörden erlassenen Anordnungen und jedem von ihnen kraft dieses Gesetzes gestellten Verlangen nachkommen. Zu diesem Ende können die Behörden Geldbussen in einer den Vermögensverhältnissen angemessenen Höhe so wie sonst gesetzlich zulässige Zwangsmittel in Anwendung bringen.

§. 16. Dieses Gesetz tritt mit dem Tage seiner Kundmachung in Wirksamkeit.

## §. 17.

Wykonanie niniejszej ustawy porucza się ministrowi wyznań i oświaty i ministrowi spraw wewnętrznych.

Budapeszt, dnia 20. Maja 1874.

*Franciszek Józef w. r.*

*Auersperg w. r., Lasser w. r., Stremayr w. r.*

§. 17. Mit der Vollziehung dieses Gesetzes sind der Minister für Cultus und Unterricht und der Minister des Inneren beauftragt.

BIBLIOTEKA

UMCS

LUBLIN



# TREŚĆ.

str.

**USTAWA z dnia 7. maja 1874. Dz. u. P. I. 50.**  
którą wydane zostają przepisy w celu uregulowania ze-  
wnętrznych stosunków prawnych kościoła katolickiego I

Przepisy w celu uregulowania zewnętrznych  
stosunków kościoła katolickiego

- I. Co co urzędów kościelnych i beneficjów . . . 3
- II. Pod względem wykonywania kościelnej wła-  
dzy urzędowej i pieczy dusz . . . 12
- III. Pod względem Wydziałów katolicko-teologi-  
cznych i kształcenia kandydatów stanu du-  
chownego . . . 20
- IV. Pod względem stowarzyszeń klasztornych . . . 20
- V. Pod względem patronatu kościelnego . . . 21
- VI. Pod względem gmin parafialnych . . . 22
- VII. Pod względem kościelnego prawa majątko-  
wego . . . 23
- VIII. Pod względem nadzoru Państwa nad zarzą-  
dem kościelnym . . . 34

**USTAWA z dnia 7. maja 1874 Dz. u. P. I. 51.,**  
którą celem pokrycia potrzeb wyznania katolickiego ure-  
gulowane zostają dodatki do funduszu religijnego 37

**USTAWA z dnia 20. maja 1874 Dz. u. P. I. 68.**  
dotycząca uznania stowarzyszeń religijnych 49

## Alfabetyczny spis rzeczy.

	str.
<b>Alumnaticum</b> ustaje	48
<b>Arcybiskupstw</b> obsadzenie	4
<b>Biskupstw</b> obsadzenie	4
<b>Czynności</b> parafialne	16
<b>Czyny</b> karygodne	8, 9, 19
<b>Dochody</b> kość. urzędu lub beneficjum	25
<b>Dodatki</b> do funduszu religijnego	36
<b>Fasye</b> w celu wymiaru dodatku	43
<b>Gminy</b> parafialne	22
„ wyznaniowe, ich utworzenie	51
„ ich urządzenie wewnętrzne	—
<b>Kanonikaty</b> , obsadzenie tychże	4
<b>Kompetencya</b> kościelna	39
<b>Konkursy</b> na obsadzenie kanonikatów i beneficjów świeckich	6
<b>Listy</b> pasterskie	12
<b>Majątku</b> kościelnego zarząd	25
<b>Mensa communis</b>	39
<b>Miara</b> obliczenia dodatku	37
<b>Nadwyżki</b> dochodów kościelnych	30
<b>Nadzór</b> Państwa	34
<b>Niezdolność</b> do służby duszpasterzy	10
<b>Obsadzenie</b> monarsze	4
„ ponowne urzędów.	11
<b>Obywatelstwo</b> — skutki utraty tegoż przez duchow.	8
<b>Odpisanie</b> dodatku	41
<b>Odsetki</b> z powodu zwłoki przy płaceniu dodatku do f. r.	46
<b>Odwwołanie</b> się od zarzutów władzy rządowej	7, 56
<b>Okólniki</b> biskupów	12

	str.
<b>Okresy interkalarne</b> . . . . .	43
<b>Opłata dodatku do fund. rel.</b> . . . . .	45
<b>Opłaty na cele kościelne</b> . . . . .	15
<b>Opróżnienie urzędu lub beneficyum</b> . . . . .	8, 11
<b>Osoby powołane do zastępstwa duchownych</b> . . . . .	4, 8
<b>Oświadczenie przystąpienia do gminy wyzn.</b> . . . . .	53
<b>Patent z 5 listopada 1855 zniesiony</b> . . . . .	1
<b>Patronat kościelny</b> . . . . .	21
<b>Podatki na cele kościelne</b> . . . . .	15
<b>Pokrycie zobowiązań kościelnych</b> . . . . .	25
<b>Pomoc rządowa dla rozporządzeń kościelnych</b> . . . . .	17
"    "    przeciw zarządzeniom przełożonych kościelnych . . . . .	18
<b>Potrzeby wyznania katolickiego, pokrycie ich</b> . . . . .	36
<b>Powiaty wyznaniowe</b> . . . . .	51
<b>Prawo majątkowe kościelne</b> . . . . .	23
"    prezenty . . . . .	5—6
"    spadkowe beztestamentowe po duchownych . . . . .	34
"    ubogich . . . . .	15
"    zastawu dla dodatku do fund. rel. . . . .	46
<b>Prowizoryum w sprawach o świadczenia kośc.</b> . . . . .	32
<b>Przekroczenie przepisów o opłatach i taksach</b> . . . . .	16
<b>Przełożęństwo gminy wyznaniowej</b> . . . . .	52, 54
<b>Przymus zewnętrzny</b> . . . . .	13
<b>Przynależność do prawnie uznanego stow. rel.</b> . . . . .	50
<b>Rekursy w sprawach wymiaru dodatku do fund. rel.</b> . . . . .	45
<b>Rozporządzenia kośc. odnoszące się do służby Bożej</b> . . . . .	13
<b>Rozprawa kokurencyjna</b> . . . . .	33
<b>Ściąganie danin i t. d. prawnie uzn. stow. rel.</b> . . . . .	58
"    dodatków do fund. rel. . . . .	46
<b>Seminaristicum ustaje</b> . . . . .	48
<b>Skala dodatku do fund. rel.</b> . . . . .	41
<b>Spory o świadczenia na cele kośc.</b> . . . . .	31
"    w kwestjach kośc. prawa prywatnego . . . . .	24
<b>Środki przymusowe ze strony rządu</b> . . . . .	35
<b>Statuty gmin wyznaniowych</b> . . . . .	51
<b>Stowarzyszenia klasztorne</b> . . . . .	20
"    religijne, uznanie tychże . . . . .	49
<b>Taksy kościelne, zmiana tychże</b> . . . . .	15





	str.
<b>Tytuł do pobierania płacy</b>	12
<b>Umowy prywatne o następstwo w urzędzie</b>	11
<b>Urzędy kościelne</b> kiedy mają się uważać za opróżnione	9
„ niepodlegające patronatowi	6
<b>Ustrój stowarzyszeń religijnych</b>	50
<b>Uwięzienie duchownych</b>	19
<b>Uznanie prawne stowarzyszeń religijnych</b>	49
<b>Warunki uznania stowarzyszeń religijnych</b>	49
„ uzyskania urzędów i beneficjów	3
<b>Wewnętrzne sprawy kościelne</b>	12
<b>Władza urzędowa kościelna</b>	13
<b>Wprowadzenie do dochodów</b>	7
„ na urzędy i beneficya	7
<b>Wydziały katolicko teologiczne</b>	20
<b>Wymiar dodatku do funduszu religijnego</b>	40
<b>Zagraniczne beneficya i stow. zakonne</b> pod względem opłacania dodatku do fund. rel.	38
<b>Zakładanie nowych dyecezyj i okręgów parafialnych</b>	13
<b>Zamilczenie majątku kościelnego</b>	45
<b>Zarząd majątku kościelnego</b>	25—34
<b>Zarzuty rządowe</b>	6, 55
<b>Zdolność otrzymania urzędów i beneficjum</b>	3
<b>Zmiana granic dyecezyj i okręgów parafialnych</b>	13
„ gmin wyznaniowych i powiatów	51
„ parafii	14
„ taks kościelnych	15
„ w uposażeniu duszpasterzy	14

### Pomyłka drukarska.

Na str. 3 wiersz 1 z góry zam. *wewnętrznych* czytaj *zewnątrznych*.

